

Herke Sándor 75 éves

Folyó év szeptember hó 17-én töltötte be 75. életévét Herke Sándor, az ország határain túl is jól ismert Kossuth-díjas tudósunk. Magas kora ellenére ma is fiatalos lendülettel és kitartással dolgozik és szinte évről évre kiemelkedő eredményekkel gazdagítja a talajtani tudományt.³

Tudományos pályafutását, mint a talajtan élen járó művelői közül többen, Cserháti Sándor mellett kezdte. A Magyaróvári Növénytermesztési Kísérleti Állomásnak volt a vegyésze. Itt kezdetben mezőgazdasági termékek minőségének vizsgálatával, majd növénytáplálkozási és trágyázási kérdések tanulmányozásával foglalkozott.

Többek között kidolgozta a sörárpa értékbecslését. 1912-ben talajmikrobiológiai tanulmányokat végez Németországban, Löhnis professzor mellett. Ily módon további munkájában a mikrobiológiai irány is szerepet játszik. Tanulmányozza a növénygyökök váladékait és azok befolyását a talaj foszforsav felvételére. A talajban végbe-menő cukorbontás intenzitása és a talaj foszforsavának felvétele között összefüggést találván, kidolgozta az első biológiai foszforsav-szükséglet meghatározási eljárását.

Az 1920-as évek elejétől talajtani és talajjavítási kérdésekkel foglalkozott. 1924-ben megbízást kapott a Talajtani és Agrokémiai Kísérleti Állomás megszervezésére és vezetésére Szegeden. Ettől kezdve főként a meszes, szódás szikesek sajátosságainak, megjavítási és hasznosítási módjainak tanulmányozásával foglalkozott. Tevékeny és úttörő munkát végzett a magyar szikesek felvételében és az állami szikjavítási akciókban.

Kutató munkájának két főiránya volt. Egyik, hogy a meszes, szódás szikeseket mily módon lehet megjavítani, a másik, hogy a szikes talajú rétek és legelők hozamát miként lehet növelni. Tanulmányozta, hogy a meszes, szódás szikesek lúgoságtompító anyaggal (gipsz, kén stb.) milyen eredménnyel javíthatók és kidolgozta a mésztelen szikesek javítását meszes altalajterítéssel (digózás). 1942-ben megszervezte a meszes altalajjal való nagyüzemi javítás gépesítését kotrógépekkel.

Megállapította, hogy a Duna—Tisza közötti szódás szikesek nitrogénben nagyon szegények és hogy a szikimézpázsit (*Atropis limosa*) ősgyepék szénahozama az eddig megszokottnál nagyobb adagú nitrogéntrágyázásával többszörösre növelhető. Ennek következtében öntözéssel és trágyázással a silány birkalegelőből is jó kaszáló létesíthető. Tanulmányozta, hogy rizstermesztésre milyen sajátosságú szikesek alkalmasak. Az általa megállapított határértékek alapján bírálják el jelenleg is, hogy milyen szikesek alkalmasak rizstermesztésre.

1943-ban a talajjavításokat országosan irányító miniszteri biztos lett, mely megbízatásáról 1954-ben az akkori pénzügyi és egyéb nehézségek miatt lemondott. 1947-ben a földművelésügyi miniszter az Agrártudományi Egyetem keszthelyi osztálya talajtani tanszékére nyilvános rendes tanárnak kinevezte. Betegsége miatt azonban saját kérésére nyugdíjazták. Ettől fogva újból a szegedi Talajtani Kísérleti Intézetben, majd az újjászervezett Szegedi Mezőgazdasági Kísérleti Intézetben dolgozik mint kutató, ahol a dunavölgyi rizstermesztés és az itteni szódás szikesek javítása, ill. hasznosítása terén ért el újabb igen értékes eredményeket. Így megállapította, hogy a Duna—Tisza közti meszes, szódás szikesek hulladék lignitporral is megjavíthatók (1950).

A 40-es évek végén általánosan elfogadott nézet volt az, hogy a dunavölgyi talajok rizstermesztésre nem alkalmasak. Irányításával 1953-ban megkezdett kísérletek és tanulmányok igazolták, hogy a dunavölgyi erősen meszes talajokon, sőt még a meszes, szódás szikesek egy részén is talajjavítással jó eredménnyel lehet rizst termeszteni. Főként ezirányú munkájának elismeréséért a kormányzat a Munka Vöröszászló rendjével, majd Kossuth-díjjal tüntette ki.

Tanulmányozta továbbá a Duna—Tisza közötti szikesek keletkezését, a talajvíz mozgását és összetételét, azoknak a szikesedésnél és a szikesek javításánál, ill. hasznosításánál mutatkozó jelentőségét.

Amidőn Herke Sándor professzort tisztelői 75. születésnapja alkalmából meleg szeretettel üdvözljük, őszinte szívből kívánjuk, hogy a mostani jó egészségében még számos éven át munkálkodjék, további kiváló eredményekkel gazdagítva talajtani tudományunkat.

Prettenhoffer Imre